

включати більшу кількість інтерактивних засобів. Вважаємо, що провідну роль у процесі соціалізації дітей із вадами мовлення слід приділити іграм, спортивним турнірам, художнім та музичним конкурсам, використовуючи при цьому мовленнєві вправи. Адже найголовніше, на нашу думку, що необхідно для успішної соціалізації – це формування соціальної ролі «ми».

Антоненко Д. К., Платонова О. Г.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА СІМЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

На сьогоднішній день основним каталізатором складних життєвих обставин (далі – СЖО) є військові дії на теренах нашої держави. Через бойові дії з'явилося ще більше категорій осіб та сімей, які потребують кваліфікованої соціально-педагогічної допомоги.

До початку повномасштабного вторгнення у нашому суспільстві доволі гостро стояло питання благополуччя сімей. Можна вважати, що сімейні проблеми переросли в надзвичайний, кризовий стан. Упала народжуваність, адже у молодого покоління відбувається переосмислення сімейних цінностей. Хтось боїться фінансових негараздів або через безробіття не в змозі забезпечити гідне майбутнє дитини. Паралельно цьому явищу можна простежити тенденцію ранньої вагітності: підлітки, не розуміючи важливості дотримання правил безпечного сексуального життя, у занадто юному віці стають батьками. Або зрілі батьки не володіють знаннями про вікові, анатомічні, фізіологічні та індивідуальні особливості розвитку дитини та дуже часто виховують своїх дітей наосліп чи інтуїтивно.

Зростання сімей, які опинилися в СЖО, обумовлено, в першу чергу, військовим станом (руйнування осель, загибель або відсутність одного з батьків, скрутний фінансовий стан через безробіття, вимушена зміна місця проживання, отримання статусу внутрішньо переміщеної особи і т.д.); погіршенням

стану як ментального, так і фізичного здоров'я; кардинальною зміною сімейних цінностей, ролей, особливо жінок; зростання кількості розлучень; загострення проблеми домашнього насилля тощо.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що суспільство переживає сильні стресові події. Багато чоловіків, які повертаються з передової, не в змозі контролювати свої емоції, не можуть жити цивільним життям та не мають навіть надії знову знайти себе. Як наслідок – ріст насилля в сім'ї. Родина виступає осередком, умовою виживання та джерелом спокою і саме від неї залежить, яким буде наше майбутнє. Якщо дитина переживає негатив батьків на собі, то і свою майбутню сім'ю вона також понесе негатив.

Фахівці соціальної сфери мають досконало оволодіти технологіями соціальної роботи з категорією клієнтів, які опинилися в СЖО. Саме вміння регламентувати та регулювати негативні процеси всередині родини зможуть значно покращити як і роботу спеціаліста, так і забезпечити безболісне подолання тимчасових труднощів. Для цього соціальному працівнику варто вміти застосовувати специфічні методи і засоби впливу, проводити доречні консультації, реагувати на кожний випадок відповідально та індивідуально, бути каталізатором та посередником в урегулюванні випадків, з якими доводиться працювати.

Питання соціально-педагогічної допомоги та підтримки сімей, які перебувають у СЖО, досить різносторонньо висвітлено в науковій площині. Починаючи з кінця 1990-х років це питання ґрунтовно висвітлювалось у публікаціях та працях А. Капської, І. Пешої, Ж. Петровича, О. Безпалько, І. Звереві, Т. Веретено, І. Трубавіної, Т. Семігіної і т. д.

Під час вивчення даної проблеми нами з'ясовано, що СЖО, скоріше й частіше за все, виступає як тимчасова кризова ситуація. Окрім цього, можна зазначити, що варто брати до уваги морально-психологічний стан людини, адже і він може викликати своєрідне блокування мотивації, цілеспрямованості та індивідуального розвитку особистості. Тривала кризова ситуація чи тривалий кризовий стан несе в собі велику небезпеку, а саме: виникнення соціальної дезадаптації,

маргінальний стан, порушення роботи когнітивних функцій, зтяжна депресія, суїцидальні думки, нервові та психічні розлади тощо.

Окремої уваги заслуговують жертви домашнього насилля, особливо якщо це діти, адже їм набагато складніше самостійно прийняти рішення та знайти спосіб подолання та вихід з кризової ситуації.

Згідно усіх світових статистик, найбільше від домашнього насилля страждають жінки. Іноді у дорослих жінок також самостійно не виходить подолати цю кризову ситуацію, адже йдуть думки про те, що вона нікому не потрібна, що вона не працює, що діти будуть без батьків і т. д. Кожна, так чи інакше, виправдовує тирана та садиста в сім'ї. На сучасному суспільстві це – найбільший кризовий пласт, для урегулювання якого навіть немає сталої та чіткої нормативної бази, яка б по заслугам карала кривдників.

Для з'ясування причин кризового стану жінок нами було проведено опитування респондентів у центрі соціально-психологічної допомоги денного перебування міста Чернігів. Дане опитування містить у собі перелік питань, які дозволять нам проаналізувати, яку ж саме ситуацію у своєму житті респондент вважає найбільш кризовою. Під час інтерпретації відповідей ми зможемо визначити перелік та створити ієрархію найбільш травматичних ситуацій у житті респондентів.

Згідно проведеного опитування, ми дійшли висновку, що основною причиною кризового стану респондентів є проблеми, які виникли на фоні військового стану: економічні, побутові, моральні та психологічні. Основна стресова ситуація, яка присутня у респондентів також так чи інакше залежить від бойових дій та сформувала в особі стійкий, гострий кризовий стан, з якого людина не змогла вийти самостійно.

Подальша інтерпретація стресового положення та проведення конструктивного діалогу показала, що одна з жертв домашнього насилля зазнавала побиття через агресію чоловіка тому, що на початку бойових дій в їхній будинок влучив снаряд. Потім сім'ї прийшлося жити у мами жінки. Отже, економічні проблеми стали підґрунтям до вчинення насильницьких дій.